

VRIJSTELLING SUCCESSIERECHTEN VOOR HET FAMILIEBEDRIJF ART 60 BIS WETBOEK SUCCESSIERECHTEN EEN AIRBAG DIE MEESTAL NIET FUNCTIONEERT!

De familiale ondernemer(s) gaat(n) er dikwijls van uit dat een successieplanning voor het familiebedrijf niet nodig is daar bij zijn(hun) overlijden de erfgenamen kunnen genieten van het "nul"tarief. Hierbij mag evenwel niet uit het oog verloren worden dat er heel wat voorwaarden gekoppeld zijn aan het nultarief zowel voor als na het overlijden. Indien de airbag niet opengaat op het gepaste moment, nl. indien één van de voorwaarden niet vervuld is, kijken de erfgenamen aan tegen een "verdriettaks" die veelal oploopt tot 27%.

Artikel 60 bis W. Succ. is een airbag (ook wel *luchtkussen*, *veiligheidskussen*, *plofzak* of *plofkussen* genoemd) voor de familiale onderneming waarvan echter niet zeker is dat hij automatisch zal opgeblazen worden.

VOORWAARDEN VOOR DE GUNSTREGELING

Om van dit 0% tarief te kunnen genieten dienen een aantal stringente voorwaarden en formaliteiten voldaan te zijn:

Op het ogenblik van (en voor) het overlijden:

- De aandelen dienen van een familiale vennootschap te zijn, waarvan de zetel gevestigd is in één van de lidstaten van de EU.
- De aandelen behoorden in de drie jaar vóór het overlijden ononderbroken voor ten minste 50% aan de overledene en/of zijn echtgenoot toe. Voor de berekening van de 50% wordt eveneens rekening gehouden met aandelen in handen van familieleden in rechte lijn en familieleden in de zijlijn (doch beperkt tot de tweede graad, nl. broers en zussen) en hun respectievelijke echtgenoten, en met de aandelen in handen van kinderen van vooroverleden broers of zussen van de overledene.
- In geval van een fusie, splitsing e.a. in de drie jaar vóór het overlijden, waarbij de betrokkene rechtstreeks of onrechtstreeks aandeelhouder werd of blijft kan men blijven genieten van de 0%, op voorwaarde dat de betrokkenen vóór en na de verrichting aan de voorwaarden voldoen.
- In de twalf kwartalen voorafgaand aan het overlijden, moeten er tenminste 500.000 EUR aan loonlasten (bedrag te indexeren) betaald zijn aan personeel in de EER. Werden er minder loonlasten uitbetaald, wordt de vrijstelling proportioneel toegepast.
- Kapitaalverhogingen of bijkomende leningen in de drie jaar vóór het overlijden komen voor de vrijstelling niet in aanmerking, tenzij deze beantwoorden aan rechtmatige financiële of economische behoeften.
- Opmaken van een jaarrekening

Na het overlijden:

- Deze aandelen dienen spontaan in de aangifte te worden vermeld (+ speciale vermeldingen in de aangifte op te nemen).
- De loonlasten betaald aan het personeel in de EER gedurende 20 kwartalen na het overlijden, moeten tenminste vijf derden bedragen van de loonlasten betaald gedurende de 12 kwartalen vóór het overlijden.
- Het kapitaal en de vorderingen mogen niet dalen in de vijf jaar na het overlijden.
- Opmaken van een jaarrekening.
- Indien in de loop van een vijfjarige termijn de voorwaarden niet langer vervuld zijn, moet dit gemeld worden bij wijze van aanvullende aangifte,
- Erfgenamen moeten binnen de vijf jaar na het overlijden spontaan aantonen dat de voorwaarden behouden zijn gebleven.

In deze bijdrage wordt de aandacht vooral gevestigd op de problematiek van het ononderbroken bezit. Andere problemen die zich kunnen stellen inzake toepasbaarheid worden hier niet verder behandeld.

PARTICIPATIEVOORWAARDE

Veel discussiepunten m.b.t. de toepasbaarheid van het nultarief situeren zich op het punt van de bewijslast omtrent het ononderbroken aandelenbezit.

Om de vrijstelling in de successierechten te kunnen genieten, is vereist dat de aandelen van de vennootschap in de drie jaar voorafgaand aan het overlijden ononderbroken voor ten minste 50 procent toebehoorden aan de overledene en/of zijn echtgenoot, en dat deze spontaan in de aangifte van nalatenschap worden vermeld.

De vraag stelt zich hoe het ononderbroken aandelenbezit bewezen kan worden.

De circulaire van 30 april 2004 bepaalt met betrekking tot het bewijs van het aandelenbezit:

Voor aandelen op naam volstaat het om een afschrift van het aandeelhoudersregister mee te sturen. Indien daaruit blijkt dat de erflater of zijn echtgeno(o)t(e) gedurende de drie jaar voor het overlijden minstens 50% van de aandelen in hun bezit hadden op een ononderbroken wijze, dan is aan de participatievoorwaarde voldaan.

Voor aandelen aan toonder is de bewijslevering moeilijker. Aangezien het hier om eenvoudig overdraagbare titels gaat, is er in principe geen sluitend bewijs mogelijk. Aangezien geen afwijkende bewijsregels opgenomen zijn in artikel 60bis W. Succ., kan het aandelenbezit bewezen worden met alle middelen van gemeen recht uitgezonderd de eed. Het aandelenbezit wordt als voldoende bewezen beschouwd, onder meer in de volgende gevallen:

- 1° *wanneer uit de notulen van de jaarlijkse, bijzondere of buitengewone algemene vergaderingen gedurende de drie jaar vóór het overlijden blijkt dat men met alle aandelen is verschenen;*
- 2° *wanneer men door uittreksels van dividenduitkeringen kan aantonen dat men gedurende de drie jaar vóór het overlijden eigenaar was van de aandelen;*
- 3° *wanneer de aandelen gedurende de drie jaar vóór het overlijden in open of gesloten bewaargeving zijn gegeven bij een bankinstelling, aan te tonen door een attest van de bankinstelling.*

Indien het aandelenbezit in aantal schommelt gedurende de drie jaar voor het overlijden, dan wordt rekening gehouden met het laagste aantal aandelen dat in het bezit was.

De aandelen moeten spontaan in de aangifte van nalatenschap worden vermeld. Indien dat niet gebeurt, dan wordt het normale tarief geheven. "Spontaan" houdt in dat het bestaan van die aandelen in beginsel in een eerste aangifte van nalatenschap moet worden aangegeven. Wanneer de erfgenamen na de eerste aangifte nog extra aandelen ontdekken en die zelf vrijwillig aangeven, komen ook die aandelen in aanmerking voor een vrijstelling.

Volgens dit standpunt van de Administratie zou het met betrekking tot de aandelen aan toonder volstaan dat uit de aanwezigheidslijsten van alle algemene vergaderingen in de drie jaar vóór het overlijden blijkt dat de overledene aanwezig was met de aandelen.

MAATREGELN NU TE NEMEN

Indien voor u het ogenblik nog niet aangebroken is om een degelijke successieplanning in de steigers te zetten en u alsnog van het gunsttarief wenst te genieten bij onverwacht overlijden van de aandeelhouder, zorg er dan voor dat:

1. de aandelen aan toonder omgezet worden in aandelen op naam en er een aandelenregister wordt aangelegd;
2. jaarlijks op de jaarvergadering de aanwezigheidslijst met vermelding van alle aandelen getekend wordt door ALLE aandeelhouders;

Ludo Lievens, Lievens & Co Consulting

3. de tewerkstellingsvoorwaarde voldaan is, nl. steeds tenminste 500.000 EURO loonlasten in de twaalf laatste kwartalen.

Alternatieven voor het geval de "airbag" (het nultarief) niet zou werken bestaan in het afsluiten van een degelijke ongevallenverzekering en successieverzekering zodat er voldoende cash is voor de erfgenamen om de eventuele successierechten te betalen. Vergeet niet dat ook deze uitkeringen meestal aan successierechten onderworpen zijn. Mits de juiste constructie kan dit evenwel vermeden worden.

Ontwerp: aanpassing decreet

Tijdelijke opnulzetting voorwaarde tewerkstelling. In sommige gevallen zou het niet langer verplicht zijn de tewerkstelling te behouden.

Minister Philippe Muylers heeft aangekondigd dat de regeling inzake vrijstelling voor vererving van het familiebedrijf zal versoepeld worden op het vlak van de tewerkstellingsvoorwaarde na overlijden (en in sommige gevallen zelfs vóór het overlijden). Door de crisis kunnen heel wat familiebedrijven niet meer aan de voorwaarde voldoen, bijgevolg wordt voorgesteld om de tewerkstellingsvoorwaarde (tijdelijk) te schrappen (ontwerp decreet).

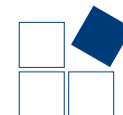
Daartegenover zal nog meer aandacht besteed worden aan de voorwaarde van ononderbroken bezit vóór het overlijden om misbruiken te voorkomen.

CONCLUSIE

Anticiperen op een onverwacht overlijden is de boodschap. De familieondernemer laat best een grondige analyse maken van de "verschuldigde successierechten" op basis van zijn huidig vermogen en kan op basis hiervan een overweging maken m.b.t. zijn successieplanning. Indien het moment nog niet rijp is om een concrete planning uit te werken (niet uitkleden voor het slapen gaan), sluit dan alvast (tijdelijk) een successieverzekering af teneinde liquiditeitsproblemen op te vangen.

Is het nultarief dan toch toepasbaar, dan is dit mooi meegenomen, maar het nultarief is o.i. nog steeds geen planningsinstrument.

Ludo Lievens
Vennoot - Belastingconsulent
Lievens & Co Consulting
Corporate Finance
www.lievens.be
Wittemolenstraat 47, 8200 BRUGGE
Bischoffsheimlaan 36, 1000 BRUSSEL

LIEVENS & Co Consulting
Corporate Finance
www.lievens.be